

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü

KİŞİSEL GELİŞİM VE EĞİTİM ALANI

BAKIM VEREN KİŞİLERE YÖNELİK

ZİHİNSEL ENGELLİ BİREYLER İÇİN

İHMAL-İSTİSMARDAN KORUNMA VE

MAHREMİYET EĞİTİMİ

KURS PROGRAMI

Ankara,2019

İÇİNDEKİLER

PROGRAMIN ADI.....	1
PROGRAMIN DAYANAĞI	1
PROGRAMA GİRİŞ KOŞULLARI	2
EĞİTİMCİLERİN NİTELİĞİ	2
PROGRAMIN AMAÇLARI	3
PROGRAMIN UYGULANMASIYLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR.....	3
PROGRAMIN KREDİSİ	5
PROGRAM SÜRESİ VE İÇERİĞİ.....	5
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRMEYLE İLGİLİ ESASLAR.....	7
PROGRAMIN UYGULANMASINDA KULLANILACAK ÖĞRETİMARAÇ ve GEREÇLERİ	8
BELGELENDİRME	8

PROGRAMINADI

Bakım Veren Kişilere Yönelik Zihinsel Engelli Bireyler İçin İhmal-İstismardan Korunma ve Mahremiyet Eğitimi Kurs Programı

PROGRAMIN DAYANAĞI

1. 24.06.1973 tarihli ve 14574 sayılı Resmî Gazete' de yayımlanan 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu,
2. 10 Temmuz 2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete' de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında 1 Numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi,
3. 11.04.2018 tarihli ve 30388 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği,
4. Talim ve Terbiye Kurulunun 20.04.2016 tarihli ve 19 sayılı kararı ile kabul edilen, Yaygın Eğitim Kurumları Çerçeve Kurs Programı,
5. 01.07.2005 tarihli ve 25868 sayılı Resmî Gazete' de yayımlanan 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun,
6. 06.06.1997 tarihli ve 23011 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname,
7. 07.07.2018 tarihli ve 30471 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği,
8. 05.07.2005 tarihli ve 25876 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu,
9. 20.03.2012 tarihli ve 28239 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun,
10. 12.01.1961 tarihli ve 10705 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanan 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu,
11. 08.12.2001 tarihli ve 24607 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 4721 Medeni Kanun'un 124 -133.maddeleri,
12. 06.05.1930 tarihli ve 1489 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 1593 Sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu,
13. 12.10.2004 tarihli ve 25611 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu,
14. 07.07.2005 tarihli ve 25868 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 5378 Sayılı Özürlüler Hakkında Kanun,
15. Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğünün 09.08.2016 tarihli ve 2.02.04.01.032 kodlu programı,

16. 14.07.2009 tarihli ve 27288 sayılı Resmî Gazete' de yayımlanan 2009/15137 Nolu Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşmenin Onaylanması Hakkında Karar,
17. Avrupa Yetişkin Eğitimi Stratejisi,
18. Birleşmiş Milletler Dünya Sağlık Örgütü Cinsel Sağlığın Geliştirilmesi Programı (WHO / RHR / HRP / 10.22),
19. Birleşmiş Milletler Dünya Sağlık Engelli Hakları Örgütü Cinsel ve Üreme Sağlığı İçin Eylem Planı,
20. Eğitim 2030: Incheon Deklarasyonu ve Sürdürülebilir Kalkınmanın Uygulanması için Eylem Planı Çerçevesinde 27 Kasım 2000 tarihli ve 2000/78/EC sayılı Direktif,
21. 10 Eylül 2011 tarihli ve 28050 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanan 2011/2060 Nolu Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesinin Onaylanması Hakkında Karar
22. Küresel Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları,
23. Birleşmiş Milletler Asya-Pasifik Bölgesinde Engelli Bireyler için Hakların Gerçeğe Dönüştürülmesine Yönelik "Incheon Stratejisi",
24. Türkiye Büyük Millet Meclisinin 18 Aralık 1979 tarihli ve 34/180 sayılı Kararıyla kabul edilen ve 03 Eylül 1981 tarihinde yürürlüğe giren Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Tasfiye Edilmesine Dair Sözleşme (CEDAW),
25. Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda 20 Kasım 1989 tarihinde benimsenen ve Türkiye'de 02 Ekim 1995'te uygulamaya başlayan Uluslararası Çocuk Hakları Sözleşmesi,
26. BM 1994 ICPD Kahire Nüfus ve Kalkınma Konferansı Eylem Planı,
27. UNESCO Uluslararası Cinsel Sağlık Eğitimi Teknik Rehberi 2018,
28. 10.07.2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi.

PROGRAMA GİRİŞ KOŞULLARI

21 yaşını tamamlamış olmak.

EĞİTİMCİLERİN NİTELİĞİ

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü koordinesinde, DESEM Projesi kapsamında yapılan Eğiticilere Yönelik Zihinsel Engelli Bireyler İçin İhmal-İstismardan Korunma ve Mahremiyet Eğitimi Kurs Programını başarıyla tamamlamış olan ve kurs belgesine sahip olan eğiticilerden;

1. Öncelik sırasına göre:

- a. Üniversitelerin özel eğitim öğretmenliği lisans programından mezun olan özel eğitim öğretmenleri,
 - b. Üniversitelerin rehberlik ve psikolojik danışmanlık lisans programlarından mezun olan rehberlik öğretmenleri,
2. Öncelikle belirlenmiş alanlardan eğitici bulunmaması durumunda;
- a. Üniversitelerin psikoloji lisans programlarından mezun olan rehberlik öğretmenleri,
 - b. Farklı lisans programlarından mezun olup en az 5 yıl özel eğitim öğretmenliği yapmış olan özel eğitim öğretmenleri,
 - c. Farklı lisans programlarından mezun olup en az 5 yıl rehberlik öğretmenliği yapmış olan rehberlik öğretmenleri
- Öğretmen/eğitici olarak görevlendirilir.

PROGRAMIN AMAÇLARI

Bakım Veren Kişilere Yönelik Zihinsel Engelli Bireyler İçin İhmal-İstismardan Korunma ve Mahremiyet Eğitimi Kurs Programı'nı tamamlayan bireyin;

1. Cinsel gelişimin aşamalarını ve diğer gelişim alanlarıyla ilişkisini açıklar.
2. Cinsel gelişimin desteklenmesinin önemini ve bu süreçteki rol ve sorumluluklarını sıralar.
3. Mahremiyet eğitimini destekleyici çalışmalar sergiler.
4. Öz bakım becerilerinin desteklenmesine yönelik çalışmalar yapar.
5. Güven çemberinin kullanımına yönelik çalışmalar yapar.
6. Kötü dokunmanın önlenmesi ve kötü dokunmaya müdahaleye ilişkin çalışmalar yapar.
7. Kişisel alanın korunmasına yönelik çalışmalar yapar.
8. Cinsel gelişime uygun ve güvenli davranışların kazandırılmasına yönelik çalışmalar yapar.
9. Cinsel istismara yönelik uygun olmayan isteklerle başa çıkma becerilerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapar.
10. İhmal/istismarın önlenmesi ve ihmal/istismar durumlarına müdahaleye ilişkin çalışmalar yapar.
11. Özel eğitime gereksinim duyan bireylerde evliliğe dair yasal düzenlemeler hakkında bilgi sahibi olur.,
12. Cinsel gelişimi dikkate alarak Bireyselleştirilmiş Eğitim Planının hazırlanması sürecinde iş birliği yapar.

PROGRAMIN UYGULANMASIYLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR

1. Bakım Veren Kişilere Yönelik Zihinsel Engelli Bireyler İçin İhmal-İstismardan Korunma ve Mahremiyet Eğitimi Kurs Programıyla; Özel eğitime ihtiyacı olan zihinsel engelli bireylerin ihmal ve cinsel istismardan korunmaları amacıyla mahremiyet eğitimine ilişkin temel bilgi

ve beceriler için bakım veren kişilere konu ile ilgili bilgi, beceri ve tutumların kazandırılması hedeflenmiştir.

2. Programın uygulanmasında anlatım, soru-cevap, örnek olay incelemesi, problem çözme, drama, model olma, rol oynama gibi yöntem ve tekniklerden uygun olanlar seçilerek kullanılmalıdır.
3. Kurs Programı, DESEM Projesi kapsamında; Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Genel Müdürlüğü ve Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü iş birliğinde hazırlanmıştır.
4. Program, Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğüne bağlı eğitim kurumlarında uygulanır.
5. Bakım Veren Kişilere Yönelik Zihinsel Engelli Bireyler İçin İhmal-İstismardan Korunma ve Mahremiyet Eğitimi Kurs Programı'nın amaçları ve içeriği yoluyla kursa katılan bireylere aşağıda tabloda verilen değerlerin kazandırılması ve bu yolla bireylerin geliştirilmesi hedeflenmiştir:

Değerler
Mahremiyet
Saygı
Sorumluluk
Güvenilirlik
Doğruluk
Hoşgörü
Sabır
Duyarlılık

6. Programın uygulanmasında hayat boyu rehberlik hizmeti sunan eğitimciler, kursiyerlerin kişisel ve mesleki nedenlerle yeterliliklerinin değişmesi ve gelişmesine katkıda bulunacak bir rehber niteliğinde olmalıdır.
7. Program süresince kursiyerlere program içeriğinin öğretilmesi için ihtiyaç duyduğu fiziksel mekân, araç, gereç ve malzemeler temin edilmeli, donanımlar sağlanmalı ve gerektiğinde bilgisayar destekli öğretim faaliyetlerinden (slaytlar, akıllı tahtalar, video, animasyonlar, maketler vb.) faydalanılmalıdır.
8. Program süresince bireylerin farkındalık yaratma ve planlama, araştırma, çözümlenme ve derinleştirme, paylaşma ve yaşantıya uygulama etkinliklerini gerçekleştirmeleri sağlanarak bireyin öğrenmeye etkin katılımı desteklenmelidir.
9. Kurs dışında bireylerin edindikleri öğretim yöntem ve tekniklerini geliştirmeleri teşvik edilmelidir.
10. Program sonunda kurs düzeyinin ölçülmesi için değerlendirme yapılmalıdır.
11. Programın verimli bir şekilde uygulanabilmesi için bir derslikteki katılımcı sayısı en çok 20 kişi ile sınırlandırılmalıdır.

12. Programda konu listesi; konu tasarımına uygun aşamalı ve doğrusal olarak verilmiştir.
13. Hedeflerin belirlenmesinde hedeflerin taksonomik yapısı esas alınarak hedefler kendi içerisinde aşamalı olarak (bilişsel, duyuşsal, psikomotor alan hedefleri) sunulmuştur.

PROGRAMIN KREDİSİ

Genel kurs programında kredilendirme yapılmamaktadır.

PROGRAM SÜRESİ VE İÇERİĞİ

Kurs programının süresi; günde en fazla 5 ders saati uygulanacak şekilde toplam 50 ders saatidir. Sürelerin konulara göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

KONULAR	SÜRE Ders Saati
Cinsel Gelişimin Aşamaları ve Diğer Gelişim Alanlarıyla İlişkisi	4
Cinsel Gelişimin Desteklenmesi ve Bakım Veren Kişilerin Bu Süreçteki Rol ve Sorumlulukları	2
Mahremiyet Edinimini Destekleyici Çalışmalar	6
Öz Bakım Becerilerinde Bağımsızlığın Desteklenmesi (örtülülük, gizlilik ve dokunulmazlık becerilerinin desteklenmesi)	6
Güven Çemberinin Kullanımı	3
Kötü Dokunmanın Önlenmesi ve Kötü Dokunmaya Karşı Müdahale	3
Kişisel Alan ve Korunması	3
Cinsel Gelişime Uygun ve Güvenli Davranışların Kazandırılması ve Desteklenmesi	9
Cinsel İstismara Yönelik Uygun Olmayan İsteklerle Başa Çıkma Becerileri	4
İhmal/İstismarın Önlenmesi ve İhmal/İstismar Durumlarına Müdahale Yöntemleri	6
Özel Eğitime Gereksinim Duyan Bireyler ve Evlilik Durumuna İlişkin Rehberlik	2
Cinsel Gelişimi Dikkate Alarak Bireyselleştirilmiş Eğitim Planının Hazırlanması	2
GENEL TOPLAM	50

İÇERİK

1. CİNSEL GELİŞİMİN AŞAMALARI VE DİĞER GELİŞİM ALANLARIYLA İLİŞKİSİ

1. Gelişim alanları
2. Bir gelişim alanı olarak cinsel gelişim
3. Cinsel gelişimin aşamaları
4. Cinsel gelişimin diğer gelişim alanlarıyla ilişkisi
5. Ergenlik döneminde vücutta oluşan değişimler

2. CİNSEL GELİŞİMİN DESTEKLENMESİ VE BAKIM VEREN KİŞİLERİN BU SÜREÇTEKİ ROL VE SORUMLULUKLARI

1. Cinsel gelişim alanının desteklenmesinin önemi
2. Cinsel gelişimi desteklemenin önemi
3. Cinsel gelişimin desteklenmesinde rol ve sorumluluklar

3. MAHREMİYET EDİNİMİNİ DESTEKLEYİCİ ÇALIŞMALAR

1. Mahremiyetin gerekliliği
2. Mahremiyet eğitiminde birincil bakım verenlerin temel rolleri
3. Mahremiyet edinimini destekleyecek davranışlar
4. Mahrem bölgelerin tanıtımı
5. Farklı ortamlardaki mahremiyet alanları
6. Mahremiyet alanı ve dışındaki uygun olan ve olmayan davranışlar
7. Başkalarının mahremiyetine saygı duyma

4. ÖZBAKIM BECERİLERİNDE BAĞIMSIZLIĞIN DESTEKLENMESİ

1. Öz bakım desteğini sağlamada rol ve sorumluluklar
2. Ergenlik döneminde örtülülük, gizlilik ve dokunulmazlık konularında öz bakım becerilerini kazandırma

5. GÜVEN ÇEMBERİNİN KULLANIMI

1. Güven çemberi oluşturma
2. Güven çemberini tanıtırma
3. Gerekli durumlarda güven çemberinde yer alan kişilerden yardım isteme yolları

6. KÖTÜ DOKUNMANIN ÖNLENMESİ VE KÖTÜ DOKUNMAYA KARŞI MÜDAHALE

1. İyi ve kötü dokunma
2. Kötü dokunmaya maruz kalınan durumlarda yapılması gerekenler
3. Kötü dokunmaya maruz kalınan durumlarda gerekli müdahale yöntemleri

7. KİŞİSEL ALAN VE KORUNMASI

1. Kişisel alanın korunması
2. Başkasının kişisel alanının korunması

8. CİNSEL GELİŞİME UYGUN VE GÜVENLİ DAVRANIŞLARIN KAZANDIRILMASI VE DESTEKLENMESİ

1. Güvenli olan ve olmayan cinsel davranışlar
2. Cinsel gelişime uygun ve güvenli davranışları kazandırma

3. Uygun olmayan cinsel davranışlarla başa çıkma
4. Sosyal paylaşım alanlarında ortaya çıkan uygun olmayan cinsel davranışlara müdahale yöntemleri
5. Koruyucu sağlık tedbirleri

9. CİNSEL İSTİSMARA YÖNELİK UYGUN OLMAYAN İSTEKLERLEBAŞA ÇIKMA BECERİLERİ

1. Kişiler arası iletişimde uygun olan ve olmayan davranış kalıpları
2. Uygun olmayan isteklerle başa çıkma yöntemleri
3. Basılı ve elektronik araçlar ile internetin güvenli kullanımı

10. İHMAL/İSTİSMARIN ÖNLENMESİ VE İHMAL/İSTİSMAR DURUMLARINA MÜDAHALE YÖNTEMLERİ

1. İhmal ve cinsel istismar davranışları
2. Bireyde, ihmal ve cinsel istismar davranışlarına ilişkin farkındalık kazandırma
3. İhmal ve cinsel istismara uğrayan bireydeki belirtiler
4. İhmal ve cinsel istismar durumlarında izlenecek yollar
5. İhmal ve cinsel istismar durumlarında uygun müdahale yöntemleri

11. ENGELLİ BİREYLER VE EVLİLİK DURUMUNA İLİŞKİN REHBERLİK

1. Özel eğitime gereksinim duyan bireylere dair temel yasal süreçler
2. Yasal sürecin başlatılmasını gerektirecek durumlar
3. Özel eğitime gereksinim duyan bireylerin evlenmesine ilişkin yasal düzenlemeler
4. Bireyin evlenmesi durumunda yaşanabilecek problemler ve bu konuda rehberlik çalışmaları

12. CİNSEL GELİŞİMİ DİKKATE ALARAK BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PLANININ HAZIRLANMASI

1. Bireyin cinsel gelişim alanına ilişkin gereksinimlerinin belirlenmesi,
2. "Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı'nın uygulanmasında işbirliği çalışmaları

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRMEYLE İLGİLİ ESASLAR

Kursun amaçlarına ulaşıp ulaşılmadığını ölçmek için, bireyin süreç içerisinde yaptığı tüm öğrenim faaliyetleri değerlendirilmeli ancak bu çalışmalarla ilgili not değerlendirmesi yapılmamalıdır.

PROGRAMIN UYGULANMASINDA KULLANILACAK ÖĞRETİM ARAÇ ve GEREÇLERİ

Programın uygulama sürecinde;

1. Ders kitabı olarak, Millî Eğitim Bakanlığının yayımladığı veya tavsiye ettiği materyaller kullanılmalıdır.
2. Programın uygulama sürecinde; kaynak ders kitapları, bireysel öğrenme materyalleri ve kaynak ders kitaplarının bulunmaması durumunda öğretmen/öğretici tarafından hazırlanan ders notlarından yararlanılabilir.
3. Programın etkili olarak uygulanması için Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğüne aşağıda belirtilen araç-gereçlerin kullanılması önerilmektedir
 - Rehber kitap,
 - Sunu,
 - Video,
 - Örnek olay içeren etkinlik kâğıdı,
 - Resimli kartlar,
 - Gözlem formu,
 - Gelişim testleri,
 - Senaryo,
 - Maketler,
 - İlgili linkler,
 - Matbu formlar,
 - Örnek vakalar,
 - Kişisel bakım malzemeleri,
 - Hulahup,
 - Güven çemberinde kullanılacak fotoğraflar
 - Oyuncak bebek.

BELGELENDİRME

Kursu tamamlayanlara katılım belgesi düzenlenir.

DeSEM
developing sexual education model
for mentally disabled people

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

AdM intras

"Erasmus+ Programı kapsamında Avrupa Komisyonu tarafından desteklenmektedir. Ancak burada yer alan görüşlerden Avrupa Komisyonu ve Türkiye Ulusal Ajansı sorumlu tutulamaz."